

T. C.

SIHHAT VE İÇTİMAÎ
MUAVENET VEKÂLETİ

neşriyatından

No. 33

Gözleri

kör

eden

TRAHOM

hastalığı

Yeni Trahomda göz kapağının içi

hakkında

HALKA NASİHATLER

1933

Property of
Fred Field Goodsell
14 Beacon St.
Boston
Mass.

T. C.
SIHHAT VE İÇTİMAÎ
MUAVENET VEKÂLETİ

Neşriyatından No. 33

TRAHOM HAKKINDA HALKA NASİHATLER
TRAHOM

Trahom denilen hastalık göz kapaklarının içini döşeyen zarın üzerinde koyu kırmızı kabarcıklarla başlayan, gizli devam edip uzun süren, ve gözleri söndüren *bulaşıcı bir hastalıktır*. Üst göz kapaklarının iç zarında başlayan hastalık gözün beyaz ve siyahile alt göz kapağı zarlarına, kirpik köklerinin yuvalarına bulaşarak bir çok göz arızaları yapar, ve nihayet iş körlüğe kadar gider.

Trahom, Mısır ve Nil vadisi etrafındaki ahali-
de pek çok bulunduğundan buna *Mısır göz hastalığı*
adı verilmiştir.

Trahom dünyanın hemen her tarafında az çok vardır. Fakat en çok Mısır ve Suriyede, İranda ve Asya memleketlerinde görülür. Bizim memleketimizin birtakım vilâyetlerinde de çoktur. En ziyade cenup ve şark vilâyetlerinde bulunur. Buralarda

bazı kazalarda yüz kişide 60 — 70 kişiye kadar bulaşmış olduğu görülmektedir.

Trahomun sebepleri : Trahom *gözle görülmiyen bir mikrop* yüzünden meydana çıkar ve bulaşması da gayet kolaydır.

Toz topraklı fırtınalar, güneş ve sıcaktan dolayı gözlerin kanlanması, pislik, gözün çapaklı ve cerahtli diğer hastalıkları trahom hastalığına yakalanmağa gözleri hazırlar.

Trahom hastalığının alâmetleri : Bu hastalık ekseriya gizli başlar ve yavaş yavaş devam eder. Öyle başka göz hastalıklarında olduğu gibi çok ağrılar, sızılar yoktur. Yalınız hastalık şiddetli alâmetlerle başladığı zaman *göz kapakları şişer, kızarır, sulanır, cerahat* kirpik diplerine ve göz pınarına çapak halinde toplanarak *göz kapaklarını yapıştırır*. Bunun için ekseri cahil kimseler ağrısız ve sızısız başlayan bu hastalığa pek aldırmazlar. Öyle ufak tefek yanmalar ve batmalara kulak vermezler. Hastalık ta alabildiğine yürümeğe başlar.

Hastalığın bu başlangıç zamanlarında trahomun yerleşmiş olduğunu ancak Doktorlar anlarlar. Onlar da gözün dışarisından değil, kapaklarını çevirerek içindeki hastalık alâmetlerini görerek trahomun başladığını bilirler.

Aradan biraz zaman geçtikten sonra göz kapakları şişer ve gözün aralığı ufalarak gözler adeta süzölmüş gibi durur.

Ondan sonra kirpikler içeriye dönerek göze batmağa başlar ve bu yüzden *Gözde yaralar, Göz yaşları, Ağrıtlar* başgösterir ve bu yaralarda cerahat meydana çıkar. Bu hal daha ilerledikçe nihayet *Göz delinir ve hasta* da görmek nimetinden mahrum kalarak *Alil ve Kör* olur.

İşte görülüyor ki ağrısız başlayan bu hastalık sinsi sinsi ilerliyerek büyük fenalıklar yapmaktadır.

Halbuki *Trahom vaktile* ve daha başlangıcında *tedavi edilirse* iyi olur ve *Hasta* da görmemek gibi çok acı ve korkunç bir akıbetten *kurtulur*.

Bunun için göz hastalıkları ihmal edilmemelidir. Herkes gözündeki en ufak bir rahatsızlığa bile çok dikkat etmeli ve hele *Trahomu fazla olan yerlerde yaşayanlar gözlerinde yanma, batma gibi bazı şeyler duyar duymaz hemen Doktora koşmalıdır.*

Trahom nasıl başlar?

Trahom insandan insana kolay geçer. Trahom hastalığı hava vasıtasile bulaşmaz. Trahomu bir insandan diğer insane geçiren şey *Gözleri hasta olan insanın gözündeki çapaklar* veya gözünden çı-

kan *cerahatli sularidir*. Bunlar da böyle bir hastanın eline, gözüne, hulâsa bu çapakları ile bulaşmış bir yerine dokunan bir insanın elini kendi gözüne götürmesi ile sağlamlara hastalığı bulaştırır. Bundan başka trahomlu çocuklarla trahomsuz çocuklar bir arada oynadığı veya bir mektepte okudukları vakit birinden ötekine hastalığın doğrudan doğruya bulaşması gayet kolay olur. Karı kocadan biri hasta olduğu zaman bunların koyun koyuna yatması, *Trahomlu ananın evlâdına süt vermesi* ve buna benzer diğer şeyler de trahomun bulaşmasını kolaylaştıran sebeplerdendir.

Böyle doğrudan doğruya hastalığın bulaşmasından başka *hastanın yüzünü görmeden*, hastaya dokunmadan da, onun *kullandığı eşyayı kullanmakla* da insan hastalık alabilir. Meselâ bir trahomlu hastanın mendilini, elini, gözünü sildiği havlusunu kullanmak, yattığı yatakta yatmak, kullandığı sürme mili ile gözlerine sürme çekmek, kirli hamam havlularile kurulanmak gibi şeyler hastalığı hastanın yüzünü görmeden sağlam adamlara bulaştırır.

Hastalığın bir insandan ötekine aşılmasında en büyük yardımcılardan biri de pis **Karasinek** lerdir. Zaten birçok hastalıkların yayılmasına

sebep olan bu murdar mahlûklar bir trahomlunun gözüne konarak onun gözündeki cerahatlarla kirlenen ayaklarile diğeri bir adamın sağlam gözüne konar ve oraya hastalığı kolayca aşılır.

Trahomdan nasıl korunmalı ?

Şu yazılan şeylere göre akli başında bir insan kendisini trahomdan korumak, yani körlükten kurtarmak için ne yapacağını pek âlâ kestirebilir. Bunlar da pek okadar güç bir şey değildir.

Bu çarelerin en birincisi pis ellerile gözlerine dokunmamaktır. Zaten bir insanın olur olmaz zamanlarda *ellerini gözlerine götürmesi* ve parmaklarile gözlerini karıştırması hiç bir zaman doğru değildir. Hele trahom tehlikesi olan yerlerde bu fena âdet pek pahalıya mal olur. Onun için *sık sık ve sabunlu su ile ellerini yıkamağı* ve ellerini yıkamadan gözlerine dokunmamağı âdet etmelidir.

Başkasının kullandığı mendil, havlu, hamam havlusu gibi şeylerle yüzünü gözünü silmemeli, başkasının yattığı yatakta yatmamalı, bilhassa kirli yastık üzerine başını koymamalı, hulâsa *Başka bir adamın gözüne sürdüğünden şüphe edilen bir eşyayı kendi gözüne dohundurmamağı* pek ziyade dikkat etmelidir. Hele *gözleri hasta olan bir ana, babanın yeni doğan yavrusunun veya meydana*

çıkışmış çocuğunun gözlerine kendi kullandığı mendilini, çevresini, sürmesi gibi fena âdetler o zavallı yavrucukların kör olarak ömürleri oldukça felâket içinde yaşamalarına sebep olacağından bundan katiyyen sakınmalıdır.

Hükûmet şimdi trahomu çok olan yerlerde bu hastalığa karşı koymak ve hastalığın yayılmasının önüne geçmek için birçok emek sarfediyor. Bu arada trahomlu çocukların mektebile sağlam çocukların mektebini birbirinden ayırarak bunların bir arada bulunmamasına çalışıyor. Buna çocuk babaları da yardım etmeli ve hem çocuklarını sağlam ise trahomlu mektebe göndermemeğe, trahomlu ise başka günahsız yavruları bulaştırmamak için trahomlu mektebinde okumasına dikkat etmelidir. *Trahomlu yerlerde sağlamların ve bilhassa hastaların gözlerini dumandan, tozdan, topraktan koruması, fena aydınlıkta, geceleri kahvelerde oturmaktan sakınması çok ehemmiyet verilecek şeylerdir. Evlere hizmetçi, sütnine, ahçı gibi kimseleri alanlar bunların trahomlu olup olmadığına dikkat ederek hastaları eve sokmamalıdır. Keza trahomlu yerlerde, her yerde dikkat edilmesi lâzım geldiği gibi, karasineklerden sakınmalı ve bu pis hayvanların yüzüne gözüne kon-*

masına meydan vermemelidir. Bunun için, umumî yerlerin, evlerin pencerelerine tel koyarak sineklerin içeriye girmesinin önüne geçmek en iyi çaredir.

Trahom mücadelesi:

Trahom başlangıcında tedavi edilirse iyi olur demiştik. Bundan başka ilerlemiş hastalıklarda bile tedavi ile hastalığın durdurulması mümkündür. Bunun için trahomlu yerlerde *Hükûmet Hastaneler, Dispanserler* açmış olduğu gibi köylere varıncaya kadar birçok yerlerde *seyyar kollarla trahomluları ayırıp iyi etmeğe çalışmaktadır. Bunlar hep bedavadır.* Onun için göz hastalarının bir kerre kendilerine en yakın olan trahom hastanelerine müracaat etmesi lâzımdır. Bu suretle hastalığın trahom olup olmadığı anlaşılabilir tedavi olunur ve fena akibetlerden kurtulmuş olur.

Trahom hastaneleri olmıyan mahallerde de Memleket Hastaneleri ve Dispanserlerde fakir trahomlular bedava tedavi edilirler.

Halkın gözlerini kurtarmak, bütün ömürlerince dert ve mihnet içinde kalmamak için Cümhuriyet Hükûmetinin yaptığı bu iyilikten istifade etmeğe koşması lâzımdır.

Trahoma karşı koymak için Hükûmet bazı yerlerde karasinekleri öldürmeğe ve yahut bunların ürememesi için bir takım çareler aramağa başlamıştır. Halkın elinden geldiği kadar bu işlere yardım ederek sağlığı için yapılan bu emekleri boşa çıkarmaması mutlaka lâzımdır.

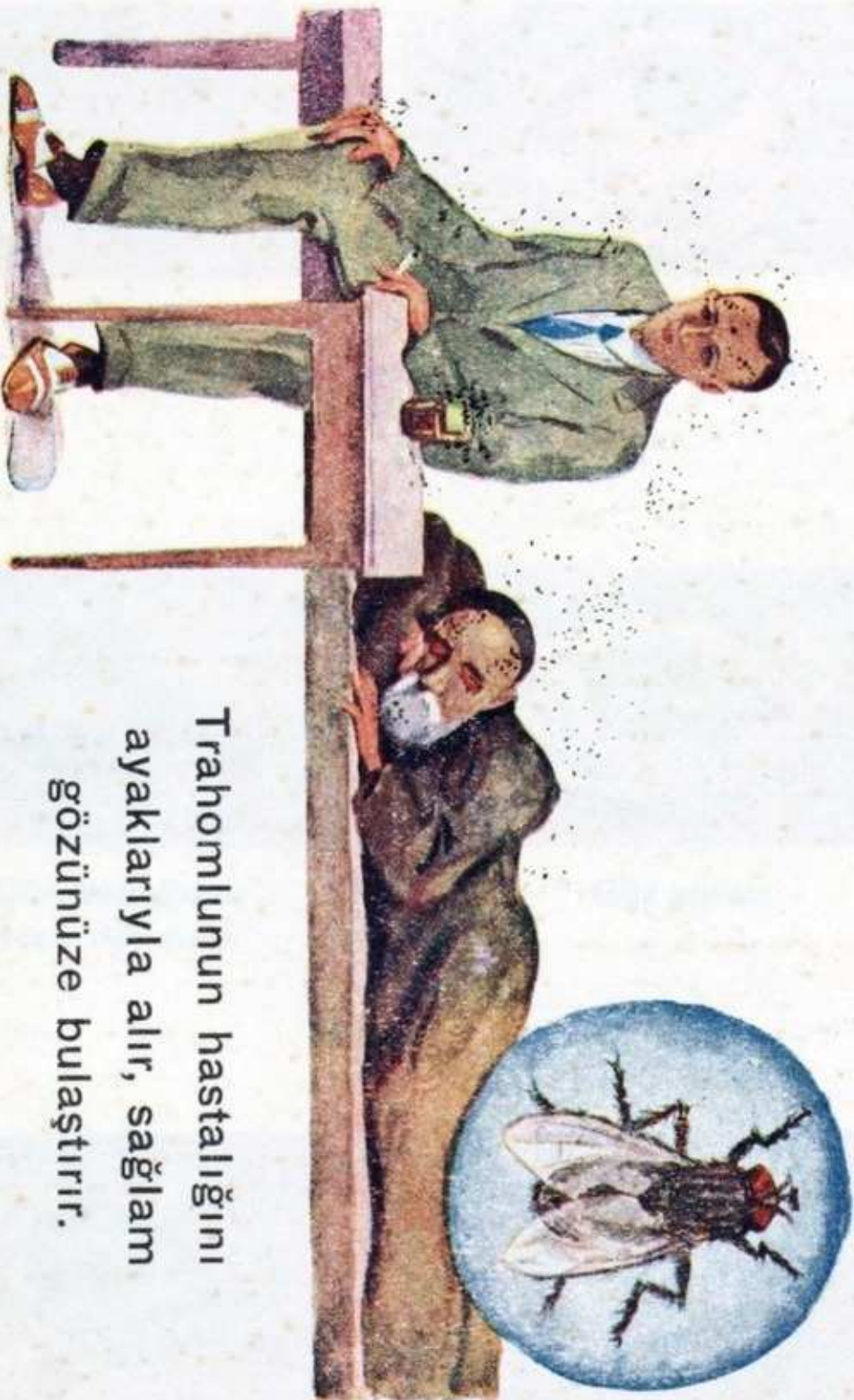
Trahom için yazılan bu satırları okuduktan sonra artık trahomun ne olduğu ve bu fena hastalıktan ve bunun doğurduğu fena akıbetlerden, yani körlükten nasıl korunmak lâzım geldiği kolayca öğrenilmiş oldu.

Şimdi *asıl iş, öğütleri tutmak ve bunlara göre yaşamaktır.* Bir de bu öğütleri okuyup yalnız kendi kendisine bunlara riayet etmek te Hükûmetin istediğine uymaz. Her akli başında adam bunları ailesine, çocuklarına, komşularına söylemeli, anlatmalı ve onların da trahom gibi fena bir hastalıktan korunmalarına yardım ederek hayırlı iş görmüş olmalıdır.

Bu kitabı okuduktan ve manasını iyice anladıktan sonra da öteye beriye atmak yazık ve günahdır. Onun için okuduktan sonra başkalarının okuması için ahbaplarına, arkadaşlarına vermeği ihmal etmemelidir. Bu, her vatandaşın vazifesidir.

Karasinek gözünüzün en büyük düşmanıdır

**Trahomlunun hastalığını
ayaklarıyla alır, sağlam
gözünüze bulaştırır.**

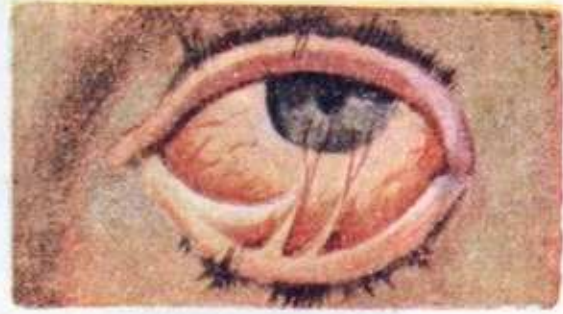
Karasineği yaşatmayınız !

Trahom un sonu körlük tür.

Biraz eskice
Trahom

Kapağın göze
yapışıp kaynaması

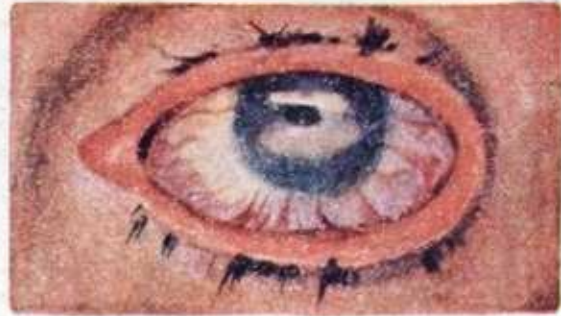
Göz kapağının
içeri dönmesi

Göz yarası

Göz çibanı

Körlük

Trahom abuk bulařır.

Korunmak için are :

**Sık sık sabunla el yıkamak !
Kirli elini gözüne götürmemek !
Tozdan ve sineklerden gözü korumak !**

